

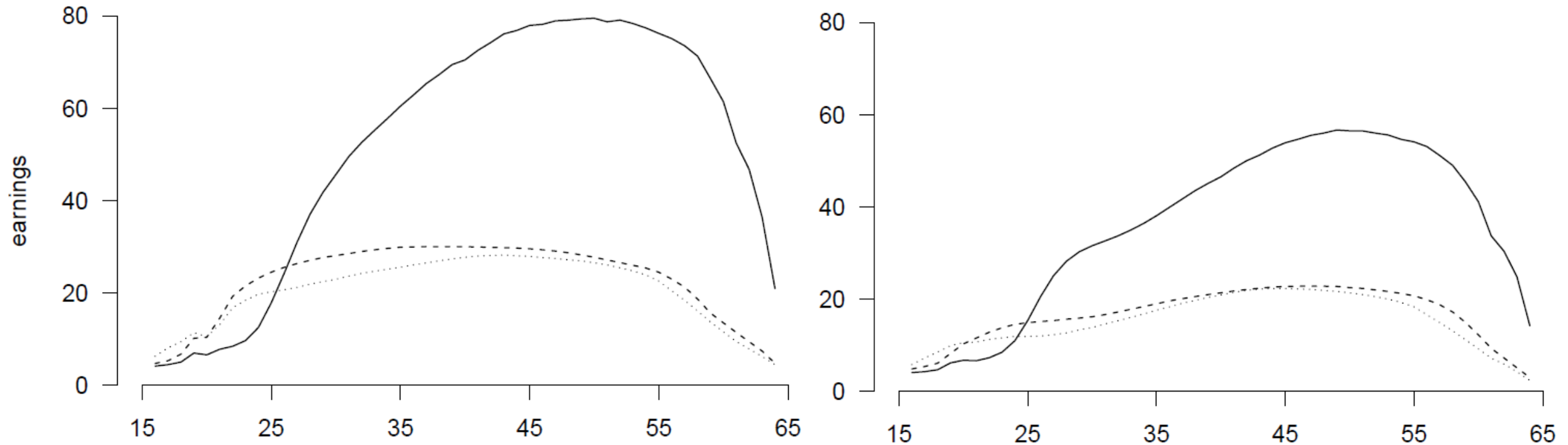
Huomioita korkeakoulutuksesta ja mahdollisuuksien tasa-arvosta

Hannu Karhunen
hannu.a.karhunen@jyu.fi

Huomio 1:

Korkeakoulutuksen tuotto on korkea

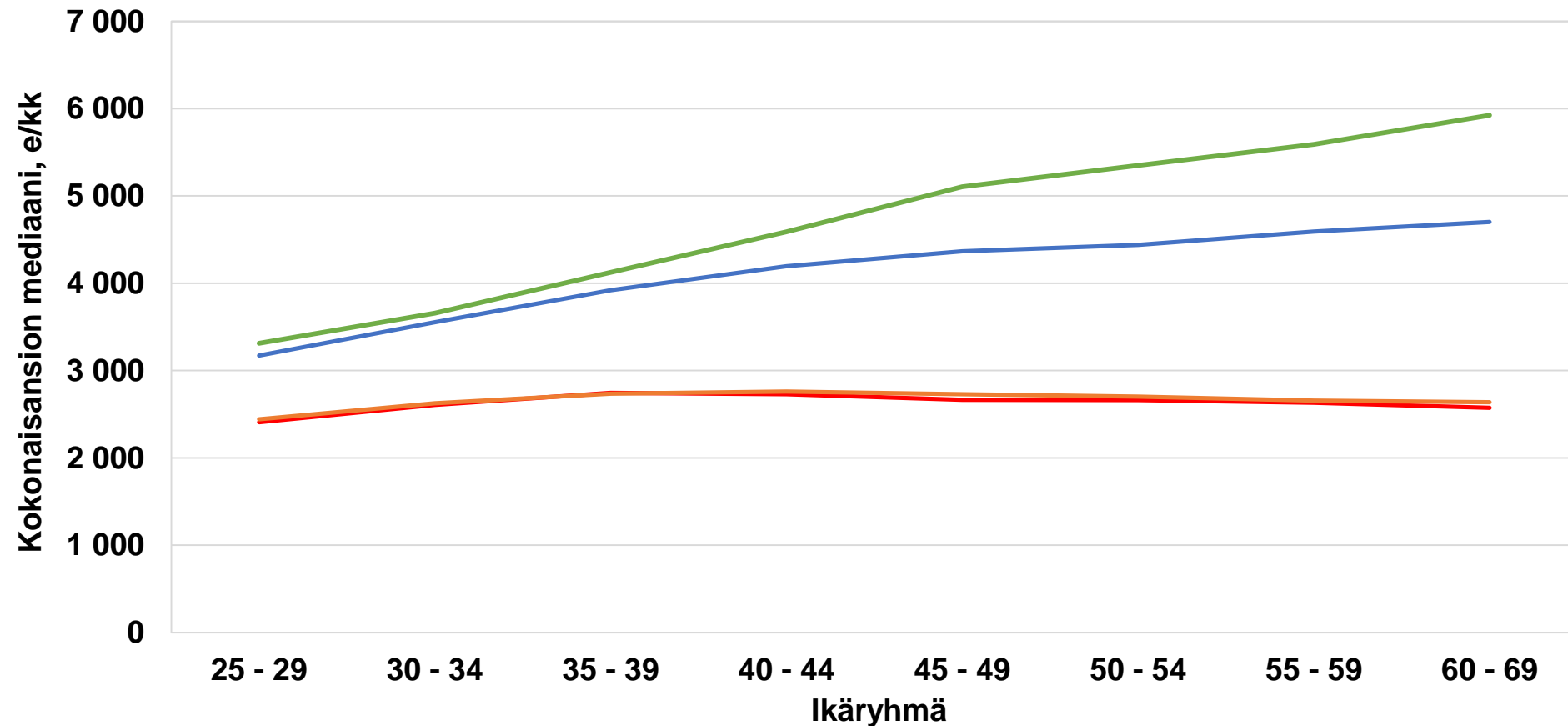
Yliopistotutkinto tuottaa huomattavan summan tuloja yli elinkaaren verotuksesta huolimatta (Koerselman ja Uusitalo, 2016)

Yliopisto-tutkinnon suorittaneet miehet (vasen kuva) ansaitsevat nettona noin **600 000 euroa** enemmän yli elinkaaren kuin keskiasteen tutkinnon suorittaneet miehet (katkoviiva). Naisille korkeakoulutuksen suhteellinen tuotto on noin **400 000 euroa** (oikea).

Korkeakoulutus tuottaa hyvin

(Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansiot kuukaudessa 2015)

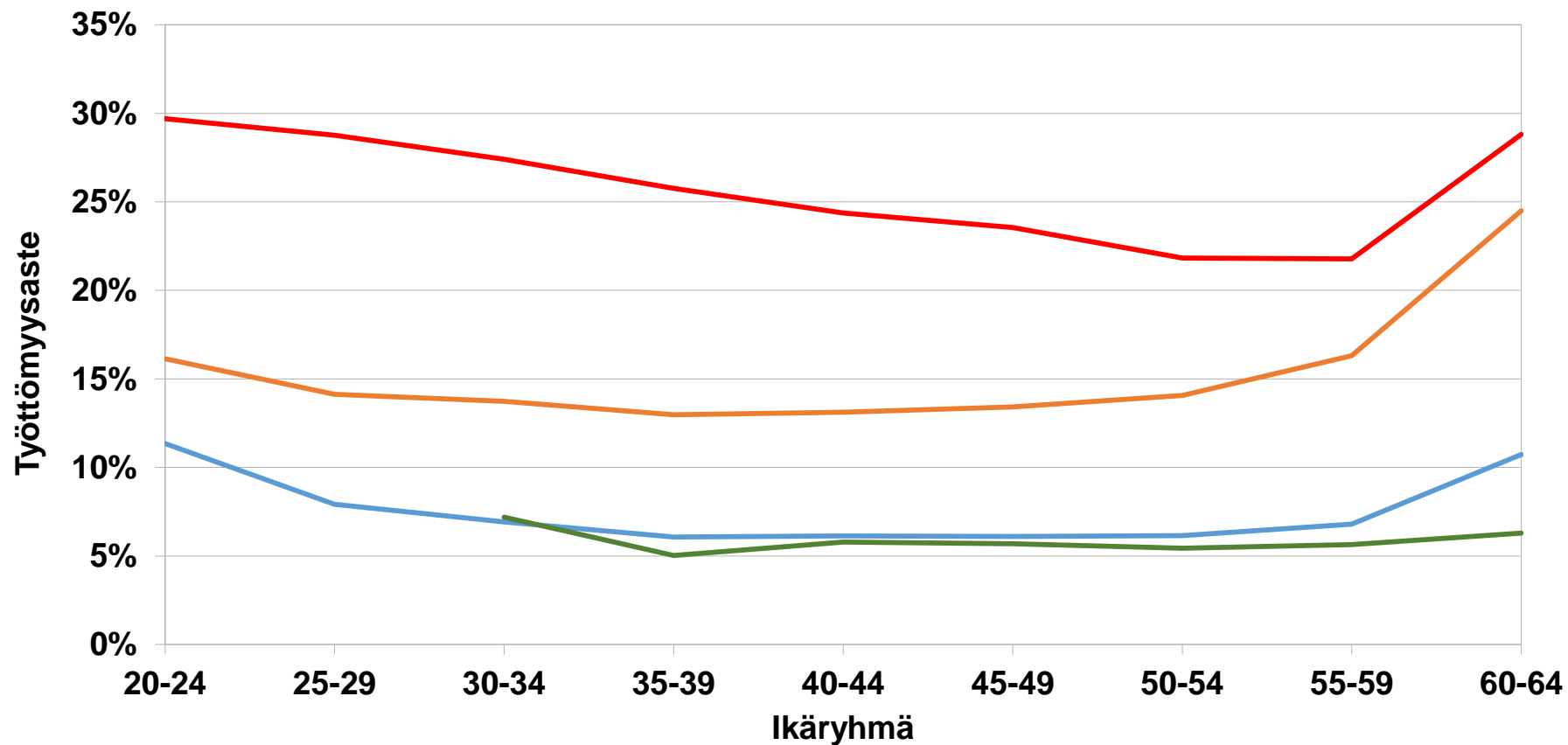

— Perusaste — Keskiaste — Ylempi korkeakouluaste — Tutkijakoulutusaste

Lähde: Tilastokeskus, Palkkarakenneaineisto.

Korkeakoulutus suojaa työttömyydeltä

(Työttömyysaste, 2014)

— Perusaste — Keskiaste — Ylempi korkeakouluaste — Tutkijakoulutusaste

Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto. Työttömyyttä mitataan vuoden lopussa päätoimen perusteella

Onko epävarmuus kasvanut?

- Epävarmuuden on havaittu paikoin lisääntyneen (esim. Fuchs-Schundeln et al., 2010; Domeij ja Floden, 2010) liittyen etenkin talouden laskusuhdanteisiin (esim. Blundell et al., 2013)
- On kuitenkin tarpeen korostaa, että:
 - I. Epävarmuus (=työttömyysriski) koskettaa alhaisesti koulutettuja suhteessa paljon enemmän
 - II. Korkeakoulutus opettaa oppimaan. Laaja-alainen ja yleissivistävä korkeakoulutus on ”vakuutus”, joka auttaa yksilöä sopeutumaan muutoksiin ammattispesifiä koulutusta paremmin (esim. Hanushek et al., 2017)
 - III. Lisääntyneeseen epävarmuuteen voidaan vastata uudistamalla opintotukijärjestelmää tulosidonnaiseen suuntaan (esim. Chapman, 2006; Lochner ja Monge-Naranjo, 2016)

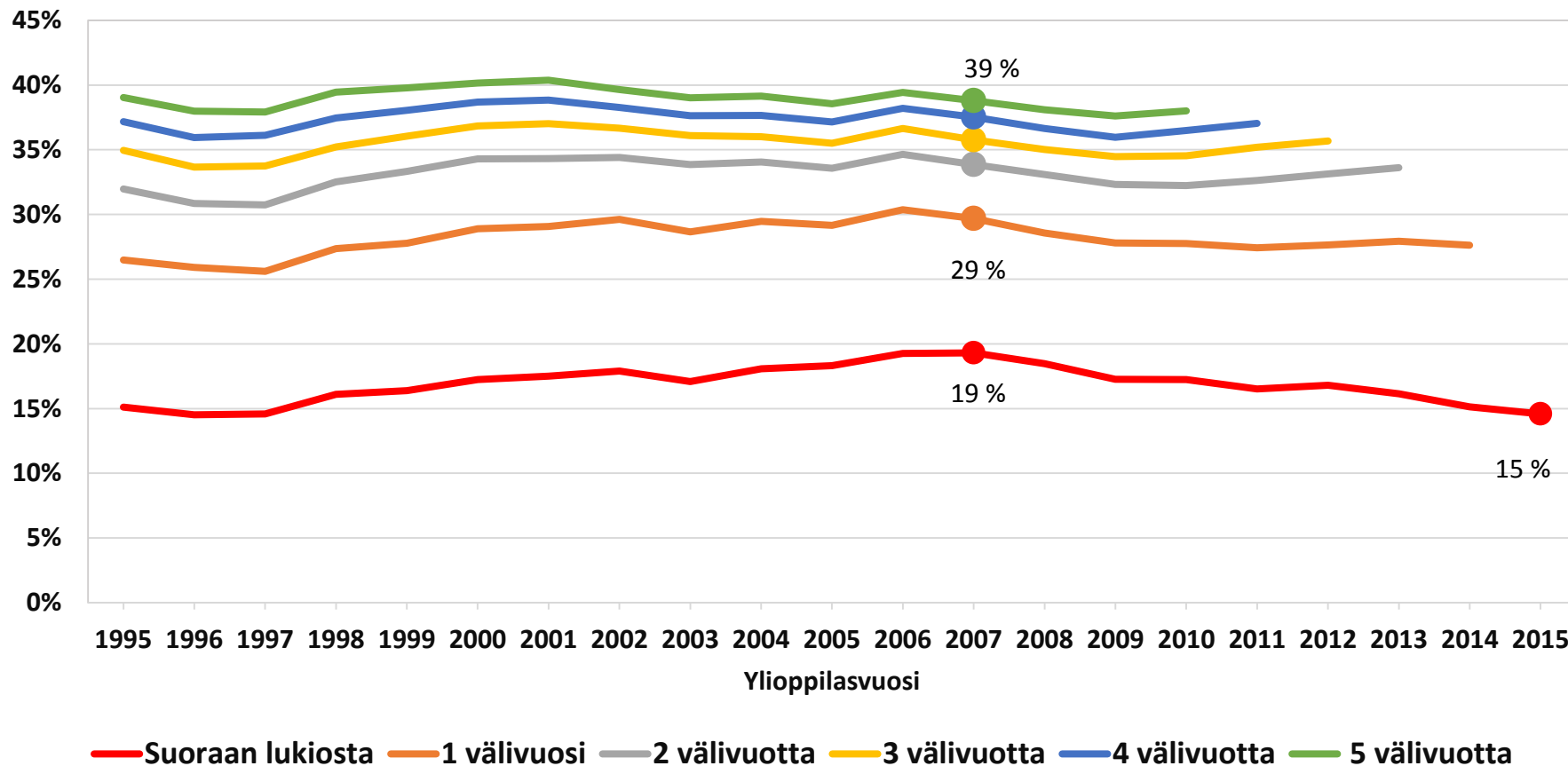
Huomio 2:

Yliopistoihin jonotetaan ja kaikki ”uudet opiskelijat” eivät ole oikeasti uusia

Jonottamisen kokonaiskustannuksista ei tiedetä tarpeeksi

(Jonottamisen kustannus = lukukausimaksu opiskelijoille ja yhteiskunnalle joka heitetään ”hukkaan”)

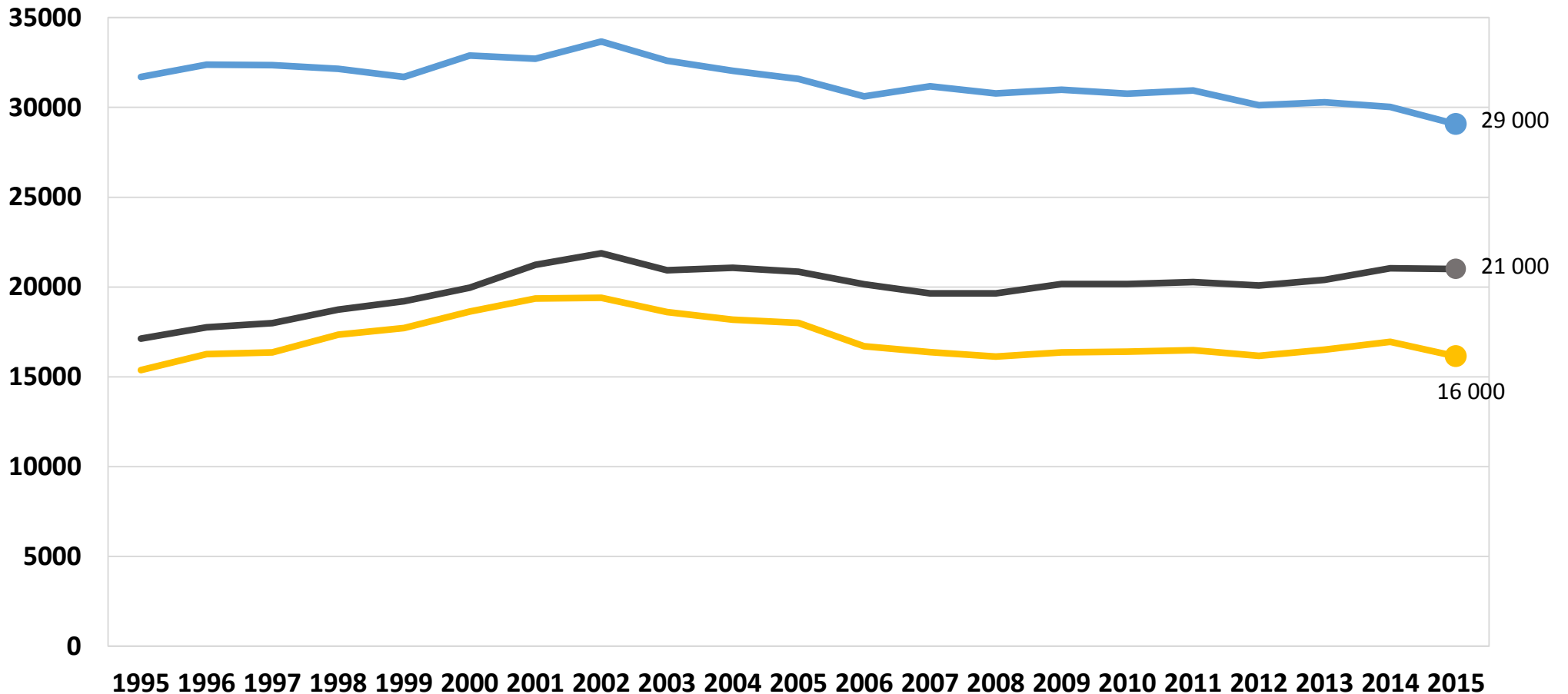
19-vuotiaana ylioppilaaksi valmistuneet naiset ja yliopistoon kirjoille pääsy

Yliopistoon pääsyä mitataan ensimmäisellä kirjoilletulovuodella. Kuviossa osuudet on ”pinottu”.

Lähde: Tilastokeskuksen tutkinto- ja opiskelijarekisteri.

Aidosti uusien yliopisto-opiskelijoiden määrä on vuosittain aivan jotain muuta kuin mitä luulemme

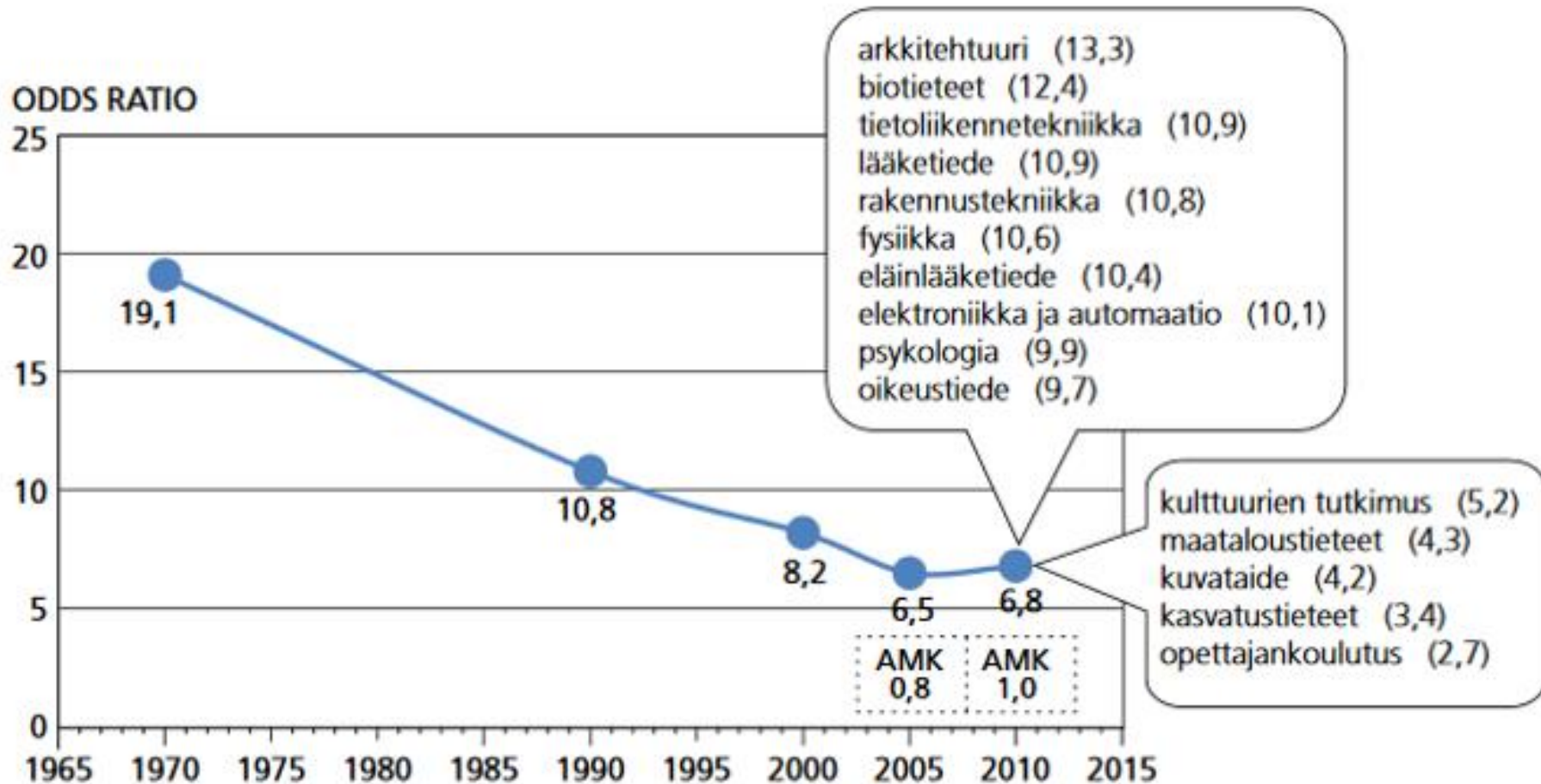

- Ylioppilaat - alle 21 vuotiaat
- Uudet yliopisto-opiskelijat kyseisessä korkeakoulussa
- Uudet yliopisto-opiskelijat (Korjattu)

Mahdollisuuksien tasa-arvo

Vallitseva totuus Suomessa (Kivinen & Hedman):

Yliopistokoulutukseen osallistuminen 24 ikävuoteen mennessä (vetosuhteet)

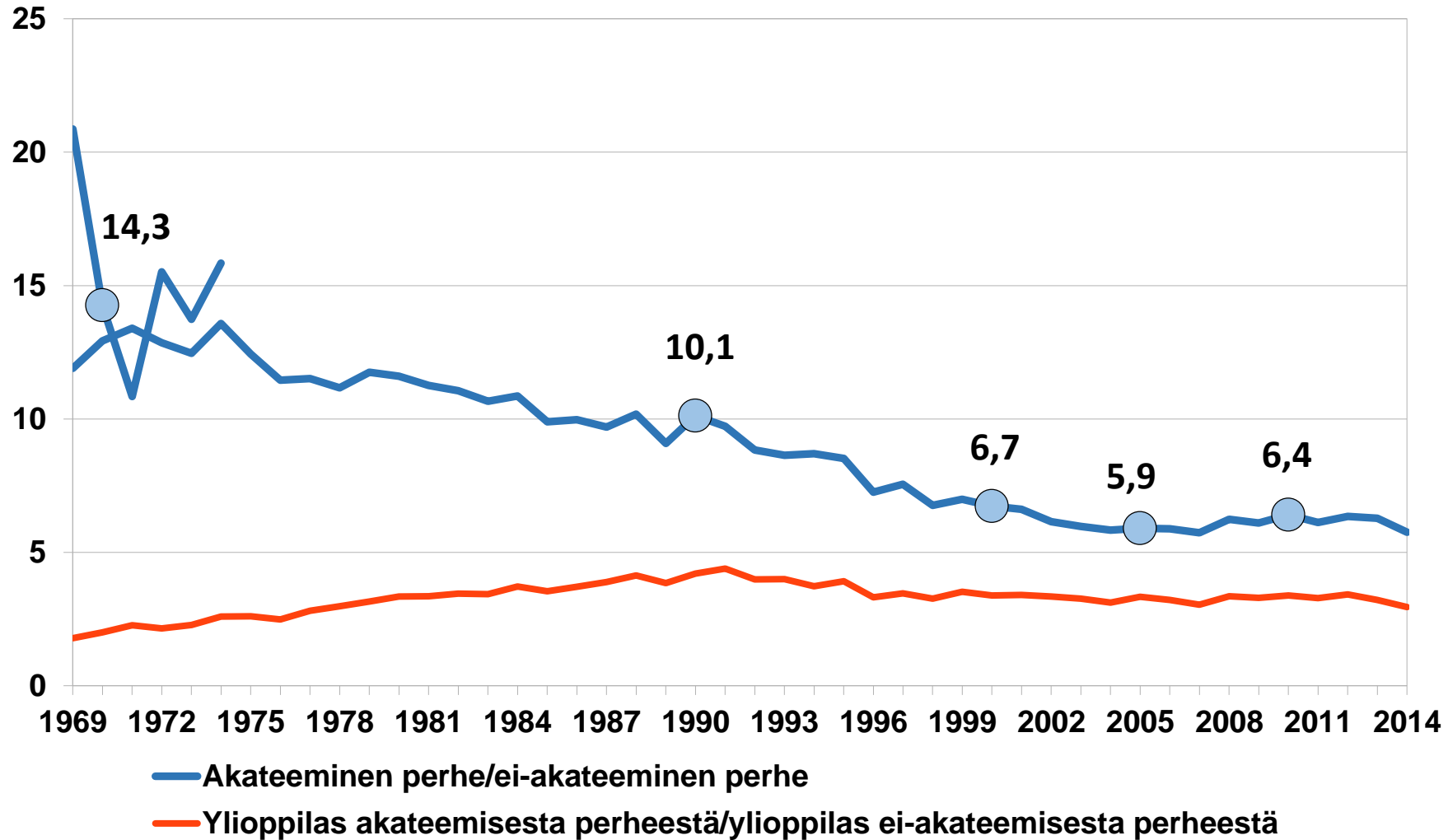
Esimerkki: Vuonna 1990 akateemisen perheen lapsella oli 10,8ertainen vetosuhte olla kirjoilla yliopistossa 24 ikävuoteen mennessä ei-akateemisen perheen lapseen verrattuna.

Lähde: Kivinen, O & Hedman, J. Suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälinen taso on väitettyä parempi. YHTEISKUNTAPOLITIIKKA 81 (2016):1. Kuvio 2.

Mitä edellinen kuvio todella kertoo korkeakoulutuksen mahdollisuuksien tasa-arvosta?

Yliopistokoulutukseen osallistuminen 24 ikävuoteen mennessä (vetosuhteet)

ODDS RATIO

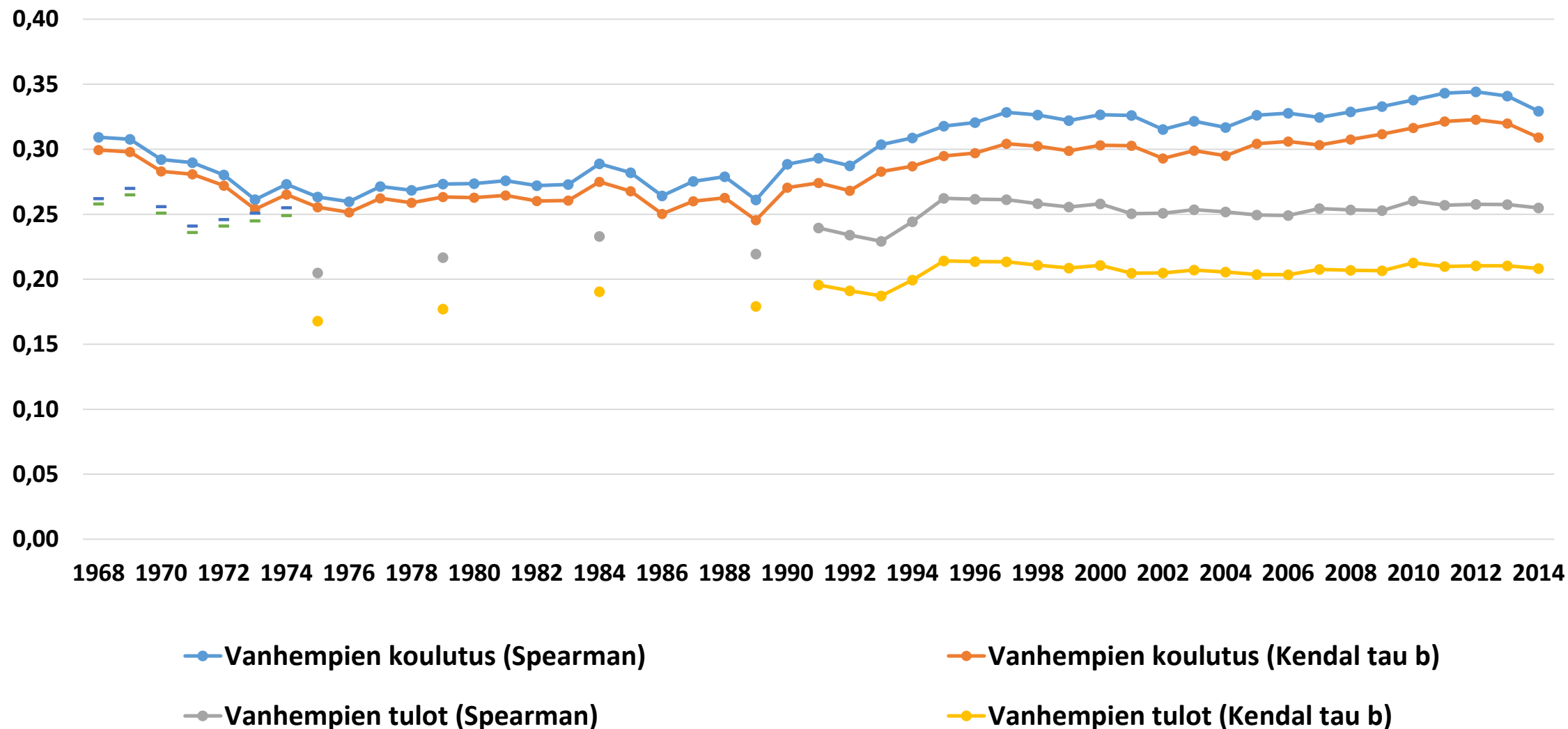
Huomio 3:

Vetosuhteiden käyttö johtaa väärin johtopäätöksiin tasa-arvon kehityksestä.

Syy: Perusryhmän koko (vanhempien koulutusryhmän koko) muuttuu ajassa

Järjestyskorrelaatioiden mukaan korkeakoulutuksen tasa-arvossa ei ole tapahtunut muutosta parempaan

(Yliopistokoulutukseen osallistuminen 24 ikävuoteen mennessä)

Lähde: Uusitalo, R. ja Karhunen, H. (2017). 50 vuotta koulutusmahdollisuuksien tasa-arvoa, Yhteiskuntapolitiikka (tulossa).

Lopuksi

- Korkeakoulutuksen tuotto on korkea. Korkeakoulutetut ovat maamme hyväosaisia (41 prosentilla 35-34 v. on korkeakoulututkinto)
- Korkeakoulujärjestelmämme ei pysty vastaamaan siihen kohdistuvaan koulutuskysyntään. Tarvitaan nopeasti huomattava määrä lisää aloituspaikkoja
- Korkeakoulutuksen mahdollisuuksien tasa-arvossa ei ole tapahtunut suurta muutosta parempaan viimeisen 20-30 vuoden aikana

Lähteet

- Blundell, R., H. Low, & I. Preston (2013). Decomposing changes in income risk using consumption data. *Quantitative Economics* 4 (1), 1-37.
- Chapman, B. (2006). Income contingent loans for higher education: International reforms. *Handbook of the Economics of Education*, 2, 1435-1503.
- Domeij, D. & M. Floden (2010). Inequality trends in Sweden 1978-2004. *Review of Economic Dynamics* 13 (1), 179-208.
- Fuchs-Schündeln, N., D. Krueger, & M. Sommer (2010). Inequality trends for Germany in the last two decades: A tale of two countries. *Review of Economic Dynamics* 13 (1), 103-132.
- Hanushek, E. A., Schwerdt, G., Woessmann, L., & Zhang, L. (2017). General Education, Vocational Education, and Labor-Market Outcomes over the Lifecycle. *Journal of Human Resources*, 52(1), 48-87.
- Koerselman, K., & Uusitalo, R. (2014). The risk and return of human capital investments. *Labour Economics*, 30, 154-163.
- Lochner, L. & Monge-Naranjo, A. (2016). Student Loans and Repayment: Theory, Evidence, and Policy. *Handbook of the Economics of Education*, 5, 397-478.